

NETOPIR – NE TIČ NE MIŠ

Približno petina vseh vrst sesalcev je netopirjev. Na Zemlji je znanih preko 1111 vrst netopirjev, pri nas pa v zadnjih desetletjih opazujemo 27 vrst, kar je tretjina vseh v Sloveniji prisotnih prostoživečih sesalcev. Ker so aktivni skoraj izključno ponoči, jih pogosto sploh ne opazimo. Ti edini letajoči sesalci pa so nadvse zanimiva bitja, ki zaslužijo naše občudovanje in tudi aktivno varovanje, saj spadajo med najbolj ogrožene živalske skupine. Na svetu so že 50 milijonov let in z odgovornim ravnanjem jim lahko omogočimo preživetje tudi v prihodnje.

Sedaj so mnoge vrste odvisne od kotešč na nenaseljenih podstrešjih stavb, kot so cerkve in gradovi, ali se skrivajo v špranjah za zunanji opazi hiš oz. v drugih špranjah na stavbah.

Naravna poletna zatočišča netopirjev so dupla ali špranje v skalnih stenah. Predvsem v južnih predelih Slovenije se nekateri netopirji celo leto zadržujejo v jamah.

Netopirji se selijo med zimskimi in poletnimi zatočišči – lahko na razdalji le nekaj sto metrov, nekatere vrste pa tudi več sto kilometrov daleč.

Naši predniki so gotovo dobro poznali netopirje, čeprav niso najbolj vedeli, kam bi jih uvrstili: med ptice ali miši – poltičpolmiš, netičnemiš, t'čmš. Vedeli pa so, da letajo v mraku – mračniki (Koroška), se zadržujejo v »špicah« podstreh – špicmiši (Bela krajina, Semič, Trnovec pri Metliki), špicamš (Goriška brda), špiriči (Istra, Podgrad). Ne ravno posrečeno so jih poimenovali tudi slepe miši, čeprav imajo oči. Bolj nenavadni besedi za netopirje pa sta pirhogačica (Dolenjska, Straža) ali pirušlek (Prekmurje, Prlekija). Izvor imena netopir pa je starodaven in pomeni: »tisti, ki letajo v temi«.

Poznate tudi vi kakšno drugo ime za netopirje?

Netopirji imajo pravo zimsko spanje, kar pomeni, da se temperatura njihovega telesa spusti s 40°C na nekaj stopinj nad okoliško (torej med 5 in 10°C), srčni utrip pade z 250-450 udarcev na minuto na 18-90, dihanje pa se upočasni z 80-90 na 4-5 vdihov v minuti, vse z namenom čim bolj zmanjšati porabo energije.

INFO TOČKA

www.ckff.si/interreg/
info@ckff.si
www.sdpvn-drustvo.si
netopirji@sdpvn-drustvo.si

Netopirji se pred zimskim hladom zatečejo v prostore z nizko, vendar stalno temperaturo in visoko zračno vlago. Taki prostori so jame, pa tudi rudniki in kleti, medtem ko nekatere vrste lahko prezimujejo v duplih dreves. Med prezimovanjem lahko visijo posamič ali pa se stisnejo v velike gručice.

Kotešča so tista zatočišča, kjer netopirke kotijo in vzrejajo mladiče. V teh toplih prostorih med koncem maja in koncem junija skotijo večinoma po enega mladiča, odvisno od vrste in od splošne klime v spomladanski sezoni.

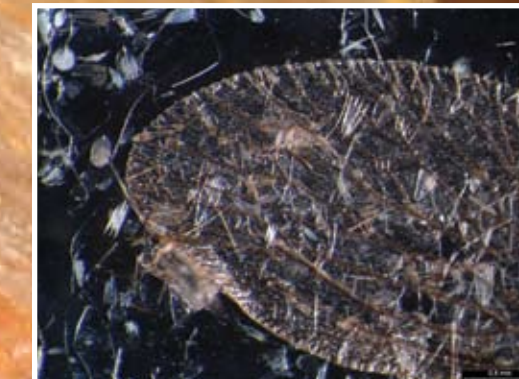

Neredko uporablja isto kotešče več vrst, lahko pa oblikujejo tudi mešane porodniške gručice.

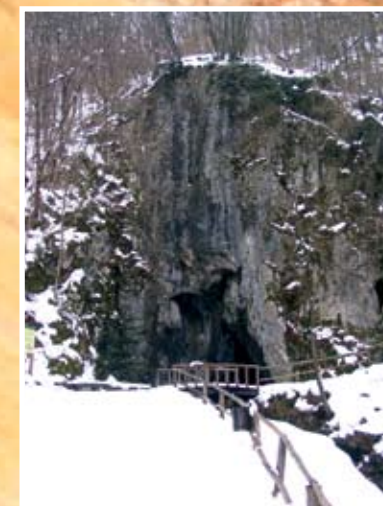
Netopirji se v temi orientirajo tako, da poslušajo odboje svojih ultrazvočnih klicev od predmetov v okolici, kar imenujemo eholoekacija. Nekatere vrste netopirjev lahko razločijo celo nitke, tanjše od ene desetinke milimetra, ne smemo pa pozabiti, da se delno orientirajo tudi s pomočjo vida.

Pri nas so vsi netopirji pretežno žužkojedi. Hranijo se na primer z metulji, hrošči in dvokrilci, nekateri pa lahko med počasnim letom ali celo lebdenjem obirajo pajke in gosenice z vejic. Veliki mračnik, največja vrsta netopirjev v Evropi, občasno lovi celo manjše ptice.

Jeseni lahko slišimo svatbene napeve samcev, ki vabijo netopirke na parišča. Tam se lahko oblikujejo pravi haremi z enim samcem in več samicami. Kljub temu, da parjenje poteka večinoma v jesenskem času, pride do oploditve jajčeca pri večini naših netopirjev šele spomladi, ko so dovolj ugodne razmere za razvoj mladičev.

Varstvo dvoživk in netopirjev v regiji Alpe-Jadran
Program INTERREG IIIA Slovenija-Avstrija 2000-2006

Besedilo: Primož Presetnik, Monika Podgorelec
Fotografije: Primož Presetnik
Oblikovanje: Maja Cipot
Lektoriral: Zoran Obradović

Založil: Center za kartografijo favne in flore,

Partner na projektu je Slovensko društvo za proučevanje in varstvo netopirjev,

Tisk: Trajanus d.o.o., Kranj,
naklada 2000 izvodov, avgust 2007

Projekt delno financira Evropska unija.

